

DOMA IN PO SVETU

Detskaja literatura, ugledni mesečnik za literarno kritiko in bibliografijo, ki že dvanajsto leto izhaja v Moskvi, posveča celotno junijsko (šesto) številko letnika 1977 sodobni književnosti in umetnosti za mladino v SFRJ.

Za uvodnimi besedami Gustava Krkleca, tedanjega predsednika Zveze književnikov Jugoslavije, se v pestrem zaporedju zvrstijo številni strokovni sestavki, ki skušajo v zgoščeni obliki z različnih vidikov predstaviti sovjetskemu bralcu sodobno književnost za mladino v jugoslovanskem prostoru, nadalje založniško problematiko in politiko, smeri knjižne vzgoje mladih bralcev, mladinske knjižnice pri nas, kritiko in strokovno teoretične probleme s tega področja, likovno oblikovanje tiska za mladino, festivalsko dejavnost (Zmajeve dečje igre, Festival Kurirček, Festival djeteta v Šibeniku) ter risani film za otroke.

Avtorji sestavkov so jugoslovanski strokovnjaki iz posameznih republik in pokrajin. O slovenskem prostoru informirajo sovjetske bralce naslednji avtorji: dr. Kristina Brenkova (*Slikanice pri založbi Mladinska knjiga*), Marjana Kobe (*Slikanica — knjiga nad knjigami*), Leopold Suhodolčan (*Bralne značke*), Jože Filo (*Festival Kurirček*) in

Martina Šircelj (*Knjižnice za mladino v Sloveniji*).

Številko informativno bogati krajši bio- in bibliografski »leksikon« nekaterih pomembnih sodobnih besednih ustvarjalcev za mladino. Likovno pestri (in hkrati informira) številko tudi bogat izbor črno belih in barvnih ilustracij iz različnih kvalitetnih knjižnih izdaj za mladino, ki so po osvoboditvi izšle v jugoslovanskem knjižnem prostoru.

Slovenska ilustratorka Marlenka Stupica je prejela novo mednarodno priznanje. Na mednarodnem Bienalu ilustracij za otroke v Bratislavi 1977 je bila za svojo likovno ustvarjalnost ponovno odlikovana z zlato plaketo.

Kajuhovo nagrado za leto 1977, ki jo svojim najboljšim edicijam podeljuje založba Borec v Ljubljani, je žirija med drugimi podelila tudi mladinskemu tekstu (v rokopisu) Branka Šömna *Med v laseh*.

Na Mednarodnem knjižnem sejmu 1977 v Beogradu (24. do 30. X.) je doživela veliko priznanje založba Mladinska knjiga v Ljubljani. Prvo nagrado za grafično (likovno) opre-

mo med mladinskimi izdajami je prejela namreč slikanica brez besed *Maruška potepuška* avtorja Marijana Amaliettija.

V okviru Slovenskega knjižnega sejma 1977 ki je pomenil zaključno prireditev Meseca knjige (15. 10. do 15. 11.), sta prejela nagradi Marijan Manček za likovni delež v slikanici Leopolda Suhodolčana *Sedem naga-jivih* in Miha Vipotnik za ilustracije in grafično opremo slikanice France-ta Bevka *Mož v peči*. Obe slikanici sta izšli v zbirki Lastovke pri založbi Partizanska knjiga v Ljubljani.

Prešernova nagrada 1977 pisatelju Antonu Ingoliču. Eden od nestorjev med sodobnimi pisatelji za mladino, avtor trajne otroške uspešnice *Tajno društvo PGC*, je zaslužen prejel Prešernovo nagrado »za sodobna zgodovinska pričevanja in za književnost za otroke in mladino«, kot je zapisala v svoji utemeljitvi predloga strokovna žirija.

28. mednarodna razstava otroških in mladinskih knjig (28. Internationale Kinder- und Jugendbuchausstellung). Med 1. in 20. 12. 1977 je Internationale Jugendbibliothek v Münchnu predstavila javnosti izbor najboljših, najbolj izrazitih in najbolj reprezentativnih dosežkov svetovne knjižne produkcije za mladino v preteklem letu.

V Knežji dvorani Bavarske državne biblioteke, v kateri ta razstava že več let uspešno gostuje, se je tokrat predstavilo štirideset dežel sveta z več kot 4000 knjižnimi eksponati. Mimo dežel z močno knjižno tradicijo in vitalno sodobno ustvarjalnostjo za mladino, kot so v Evropi zlasti nordijske dežele, nadalje USA,

iz Azije pa predvsem Japonska, so tokrat prvič razstavljale svoje mladinske knjige na primer Koreja, Island in Libanon. Močan poudarek razstavi so tokrat prispevale tudi doslej na področju mladinske književnosti v mednarodnem merilu manj afirmirane dežele, kot so Turčija, Kanada in Portugalska. Splošni vtis: oživiljena klasika, ponatisi klasičnih avtorjev, klasične teme; od izrazite težnje k antiavtoritarnim besedilom (neredko s socialno poanto) kot inovativni značilnosti preloma šestdesetih in začetka sedemdesetih let je sedaj opaziti vrnitev h »konservativnejšim« trendom tako pri izboru besedil kakor tudi v ilustracijah, kjer tako rekoč ni več izrazitega likovnega eksperimenta (ki se je odražal predvsem v slikanici), marveč skušajo knjige tudi po likovni podobi čim »razumljiveje« komunicirati z mladim uporabnikom. Veliko je odličnih primerov ustvarjalno inovativnega »vzorovanja« pri ilustratorjih 19. stoletja, na drugi strani pa — zlasti pri izdajah tako imenovanega non fiction (strokovnega) področja — veliko imenitnih in domiselnih foto-oprem.

Na jugoslovanskem razstavnem panoju je izrazito izstopala založba Mladinska knjiga iz Ljubljane, ne nazadnje zaradi likovno in tekstovno pestrih in kvalitetnih slikanic, ki jih je na tiskovni konferenci pred otvoritvijo s priznanjem »ujelo« tudi oko bavarske televizije.

Nagrada »Grigor Vitez« podeljuje Savez društava Naša djeca za najuspešnejša dela hrvaške mladinske književnosti in za ilustracije v mladinskih delih. Za leto 1977 sta nagrado prejela pisatelj Kazimir Klarić za knjigo *Imam rep* in ilustrator Vasko Lipovec za ilustracije knjige *Kapetan gola brka*, ki jo je napisal

Vojan Jelić. Obe knjigi sta izšli v zbirki Modra lasta pri založbi Školska knjiga v Zagrebu.

Detinjstvo. Časopis o književnosti za decu. Novi Sad. III (1977) 1—4.

Zmajeve dečje igre v Novem Sadu že dvajset let spodbujajo in spremljajo književno ustvarjalnost za otroke, prirejajo redna posvetovanja in na svojih prireditvah združujejo mladinske pisatelje in druge ustvarjalce vseh naših narodov in narodnosti. V dolgoletni založniški dejavnosti so zbirki Detinjstvo pred tremi leti pridružili še revijo Detinjstvo.

V letniku 1977 so objavljeni referati s področja poetike književnosti za otroke, ki so jih Dalibor Cvitan (Problemi pjesništva za djecu), Jovan Dundjin (Svojstva i obeležja savremene srpske poezije za decu), Mišodrag Drugovac (Književnost za decu — kritika književnosti za decu: mogućnost i pretpostavke) in Milovan Vitezović (Gledanje duge) imeli na prireditvi Zagrebački književni razgovori decembra 1976. Drugi tematski sklop tvorijo besedila na temo Zmaj i savremenost, ki so jo obravnavali junija 1977 na Tribini Zmajevih dečjih igara. Objavljena so besedila naslednjih avtorjev: Dragiša Vitošević (Zmajeva »dečja svestranost«), Novo Vuković (Zmaj i tzv. nova poetika dječje pjesme), Božidar Kovaček (Zmaj Jovan Jovanović i fantastika), Milica Buinac (Novo u starom), Dragoljub Jeknić (Ala j' lep ovaj svet), Muris Idrizović (Zmaj Jova i savremena moderna pjesma za decu), Risto Trifković (Ko su Zmajevi nasljednici danas), Dragutin Ognjanović (Humorna vrednost Zmajeve poezije za decu), Zorica Turjačanin (Zmaj u čitankama).

V rubriki Portreti Jože Snaj predstavlja Kajetana Koviča, natisnjenih je 15 Kovičevih pesmi v prevodu in trije odlomki iz knjige Moj prijatelj Piki Jakob ter Kovičevo besedilo Moj pogled na književnost za decu. Druga stalna rubrika je Traganje za izgubljenim detinjstvom, v kateri Draško Redjep predstavlja nove pesniške zbirke z izborom značilnih pesmi in z esejističnimi utrinki o zbirki in posamezni pesmi. Med številnimi književnimi kritikami naj opozorimo na dva prispevka o štirih pesniških antologijah, ki so jih izdale Zmajeve dečje igre leta 1975 in med njimi v prevodu Grafenauerjevo Sončnico na rami — Suncokret na ramenu.

V tem letniku je objavljenih še nekaj pregledov in dve bibliografiji (Bibliografija knjiga i članaka o nastavi književnosti u osnovnoj školi objavljenih u 1976. godini in Tekstovi o književnosti za decu Jovana Jovanovića Zmaja).

IZ FRANCIJE

La Joie par les livres in CRILJ

Francija šteje okrog šestdeset organizacij in ustanov, ki se pečajo z mladinsko literaturo. Dve med njimi sta po razsežnosti svojega programa in velikopoteznosti svoje akcije mednarodnega značaja. To sta: La Joie par les livres (veselje s knjigami) in Centre de recherches et d'information pour la littérature de jeunesse (Center za raziskovanje mladinske literature in informacije o njej), znan pod kratico CRILJ.

La Joie par les livres je začela delovati kot privatna ustanova leta 1965; sedem let pozneje (1972) je postala državna ustanova, dodeljena